

Mare

‘Na de coming-out kwam de ellende’

Pagina 11

‘Wie op kosten van de
gemeenschap studeert,
moet ook presteren’

Pagina 3

Prof waarschuwt: laat
Alexia en Google Home
niet de baas worden

Pagina 9

Kunstliefhebbers:
besteed ook aandacht
aan de omlijsting

Pagina 11

Een feitenvrije dromer

De Leidse jaren van Thierry Baudet

Vorige week won Forum voor Democratie overtuigend de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Hoe is politiek leider Thierry Baudet beïnvloed door zijn tijd aan de Leidse rechtenfaculteit?

DOOR VINCENT BONGERS, ANOUSHKA KLOOSTERMAN EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het is 21 juni 2012. In de Senaatskamer van het Leidse Academiegebouw verdedigt Thierry Henri Philippe Baudet (1983) zijn proefschrift *The significance of borders: why representative government and the rule of law*

require Nation States, dat later zal verschijnen onder de Nederlandse titel *Aanval op de natiestaat*. In het boek veegt hij de vloer aan met de Europese Unie.

De promotie is de bekroning op de vijf jaar waarin hij aan de Leidse universiteit heeft gewerkt. Maar dat Baudet geen doorsneewetenschapper wil zijn, blijkt al uit de stellingen van zijn proefschrift, waarin hij de wetenschappelijke overheersing van *peer review* hekelt: dat weert volgens hem buitenstaanders en verlamt zo het debat.

Vriend en historicus Geerten Waling is bij de plechtigheid aanwezig en ziet hoe het in de Senaatskamer begint te knetteren. Hoogleraar rechtsfilosofie Andreas Kinneging, lid van de promotiecommissie, vindt namelijk dat het boek ‘te journalistiek is geschreven’. Waling: ‘Hij vroeg aan Thierry of er een verschil bestond tussen journa-

listiek en wetenschap. Thierry antwoordde alleen met: “Nee, volgende vraag.” Dat was heel provocerend en tegen het zere been van Kinneging.’

Rechtsfilosoof Hendrik Kaptein (68), ook aanwezig als vriend en toeschouwer, herinnert zich dat Kinneging ‘een beetje bottig maar niet helemaal misplaatst’ zei: “Sinds wanneer kun je promoveren op opinies in plaats van feiten?”

Een ander lid van de oppositie, UvA-hoogleraar Tom Eijbsbouts, beschuldigt Baudet van het bedrijven van ideologie, omdat literatuur die het tegendeel beweert te weinig aan bod komt. Waling: ‘Thierry antwoordde: “Hooggeleerde opponens, wat u mij verwijt, kan ik ook u verwijten.” Dat was een mooie en te rechte jij-bak, want Eijbsbouts schreef ook normatieve artikelen, maar dan omgekeerd: dus positief over de EU.’

Vorige week won Baudet met zijn partij Forum voor Democratie

overtuigend de verkiezingen voor de Provinciale Staten. De partij krijgt dertien zetels in de Eerste Kamer. Hoe is de politiek leider beïnvloed door zijn jaren aan de Leidse rechtenfaculteit? *Mare* maakte een rondgang langs collega’s, vrienden en vijanden uit die tijd.

Waling denkt dat Baudet zijn conservatieve gedachtegoed vooral in zijn Leidse tijd heeft opgedaan. ‘Hij was sociaal en intellectueel actief, organiseerde leesclubs en schreef bundels over conservatieve denkers in wie hij inspiratie zag, zoals Tocqueville en Nietzsche. Hij noemde zich sociaal liberaal conservatief.’

Baudet raakte met name onder de indruk van de Britse conservatieve filosoof Roger Scruton. Volgens hem moet de staat zich op de achtergrond houden en erop vertrouwen dat burgers zelf de samenleving kunnen vormgeven. Bovendien introduceerde Scruton de term ‘oiko-

fobie’: een ziekelijke afkeer van de eigen cultuur. Baudet refereerde er in zijn overwinningsspeech van vorige week nog aan. Waling: ‘Hij heeft nog een stuk van zijn promotie bij Scruton in Oxford doorlopen. Hij vormde de slijpsteen voor zijn conservatieve ideeën.’

Ook op vakanties liet Baudet zich voeden door denkers ‘van conservatieve snit’, weet correspondent Marijn Kruk, toen werkzaam voor *Trouw* en *De Groene Amsterdammer* in Parijs en destijds een vriend van Baudet. Hij reisde regelmatig af naar Frankrijk om contacten te leggen met politieke denkers als Marc Fumaroli en Alain Finkelkraut.

Zo ook in 2009, toen Baudet samen met Waling in Parijs een bezoek bracht aan Jean-Marie Le Pen, de oprichter van de extreemrechtse partij Front National.

> Verder lezen op pagina 6

Thierry Baudet in 2017. Wiebe Kiestra

Geen commentaar

Boreale bijltjesdag

DOOR FRANK PROVOOST Als de Grote Zuivering Van Het Alles Verkwanselende Kartel een potje Scrabble zou zijn, dan scoorde *Mare* driedubbele woord-waarde. Ga maar na: een redactie (VAN ONDERMIJNENDE JOURNALIS-TEN!!!) aan een academisch bolwerk (VAN SOCIALISTISCH, LINK-SIG, OIKOFOOB GEDACHTENGOED!!!?) in een SPUUGLELIJK GEBOUW (oké, da's wel echt zo) aan de Reuvenplaats – daar zet de uil van Minerva (nadat hij eerst, bij 't vallen van de avond zijn vleugels heeft gespreid) genadeloos zijn snavel in. En dus dringt de vraag zich op: zijn we nog te redden? Toch wel.

Mare is namelijk de Mat Herben van de journalistiek – altijd pre-ventief present bij de Grote Leiders van Morgen. Als geschie-denisstudentje zat Mark Rutte al in onze redactieraad (zeg maar: de journalistieke raad van commissarissen – vond-ie 'onwijs gaaf!'). En jawel, toen een boze rector met snode plannen vele jaren later de krant wilde kortwieken, sprak Rutte - inmiddels opgeklimmen tot fractievoorzitter van de VVD - de onsterfelijke woorden: 'Dit is een schande.' Krant gered.

En Thierry Baudet dan? Nou, hij is niet alleen het product van 300.000 jaar evolutie dat

meerdere ijssteden overleefde en mammoeten vloerde. Hij is zelfs meer dan erfgenaam van de grootste beschaving die ooit heeft bestaan en die tientallen jaren van indoctrinatie door de media en het onderwijs wist te weerstaan.

Hij is óók voormalig columnist van *Mare*. Weliswaar onder pseudoniem, maar toch. (En tegen betaling, dus ervan uitgaande dat iedere column een kunstwerkje op zich was, ontving hij technisch gezien 'boreale wereld on-dermijnende kunstsubsidies' – maar dat terzijde.) Na *Mare* volgde *NRC*, de rest is geschiedenis.

Kortom: mocht bijltjesdag straks aanbreken, dan worden wij gewoon gespaard.

Edoch: nu hij te elfder ure, letterlijk, te midden van de brokstukken van wat ooit de grootste en mooiste beschaving was die de wereld ooit heeft gekend, is opgerezen als nieuwe roerganger, leek dat ons een goed moment om uit te zoeken hoe zijn Leidse jaren bij de afdeling rechtsfilosofie van de juridische faculteit hem hebben gevormd (z.o.z.). Hoe zag de haven eruit van waaruit het vlaggenschip van de renaissancevloot is vertrokken?

Dus wij begonnen te bellen. En toen gebeurde er iets vreemds.

Want kopstukken die normaal altijd hoog opgeven van de superieure westerse beschaving, verlichting, vrijheid van meningsuiting, democratie en persvrijheid gaven nu opeens niet thuis. Ze praatten zogenaamd nooit over collega's. We moesten Baudets boeken maar lezen ('allemaal!') en dan ook maar meteen het 1168 pagina's tellende *Over democratie in Amerika* van de Franse filosoof Alexis de Tocqueville. Misschien zouden we hem dan *beginnen* te begrijpen.

Zelfs zijn promotor, mentor en voorzitter van het wetenschappelijk bu-reau van Forum voor Democratie – die een maand eerder nog zelf om een interview vroeg – beweerde plotseling dat hij 'als werkgever' nooit iets over promovendi zei vanwege een 'kwestie rond privacy'. Dat hij Baudet eerder ophemelde in *Mare* ('een intellectueel; politiek filosoof en jurist, die een be-langrijk boek heeft geschreven waarop hij bij mij is gepromoveerd') deed even niet ter zake. Dat anderen die dissertatie 'een schotschrift' noemden, 'op geen enkele wijze op feiten gebaseerd', verdedigde hij afgelopen zaterdag nog in het *AD*: 'Het is een voortreffelijk boek. Ik had hem graag in de uni-versiteit gezien, als hoogleraar.' Die krant stond hij wel gewoon te woord, laat de verslaggever van dienst weten. 'En hij vroeg achteraf niet eens om inzage.'

Maar twee dagen later weigerde hij dus opeens medewerking. Hij wenste uitsluitend *achteraf* commentaar te geven op wat *anderen* over zijn protegé hadden gezegd – en dat óók nog in een apart kader.

Sorry hoor, maar wij zijn de *Saudi Gazette* niet.

Is dit een nieuwe partijlijn? Aan de VU weigerde een prominente FvD'er uit de raad van toezicht zich ook al uit te spreken over wat er na de Boreale Bijltjesdag zou overblijven van zijn universiteit. 'Ik laat me niet ter verant-worping roepen voor uitspraken van een ander', zei hij maandag tegen *Ad Valvas*.

Ze zijn naar het front geroepen en hebben de eerste grote veldslag gewon-nen. De uil der wijzen is gaan vliegen en heeft de hele aardkring in beweging gebracht. Maar aan de academie houdt hij toch vooral zijn snavel.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071–527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Anne Kamsteeg · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Maarten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Thuiswedstrijd

Een maand of wat geleden heb ik voor het eerst een zo-geheten *work package* geschreven. Voor een Europees onderzoeksvoorstel. Het heeft de reputatie om enorm vrelend en zwaar werk te zijn, het schrijven van voorstellen. Zeker in een Europees consortium. Maar ik vond het eigen-lijk wel leuk. En dat werd bijna mijn ondergang.

Even wat achtergrond: je moet onderzoeksvoorstellen bijna altijd schrijven in een consortium: een groep van een aantal verschillende universiteiten uit verschillende lan-den, en het liefst nog een paar bedrijven. Een *work pack-age* is dan een takenpakket, meestal zo verdeeld dat elke partner een of twee dingen doet.

Een heel consortium bij elkaar scharrelen en gecoörd-neerd houden is ongelooflijk veel gedoe. Maar om voor je eigen kleine deel daarvan helemaal uit te denken wat een promovendus in vier jaar allemaal zou kunnen uitzoeken, dat is juist heel interessant. Daar moet je onverwacht veel creatief denkwerk in stoppen.

Dus toen er een e-mail van onze hoogleraar langskwam, met de vraag wie ons *work package* voor een van de twee lopende onderzoeksvoorstellen wilde schrijven, reageerde ik gelijk enthousiast. Natuurlijk! Ik doe ze allebei wel!

Zodoende was ik een week later op het hoofdkantoor van de Rabobank, voor mijn eerste bespreking van het eerste voorstel. Met een paar andere wetenschappers, dacht ik. Maar aangekomen bleek het op de bovenste ver-dieping te zijn. Met personeel dat luxe hapjes uitdeelde. En tientallen mannen in pak. Allemaal CEO's of hoge mana-gers uit het bedrijfsleven.

Natuurlijk.
Het ging om NWO-crossover onderzoeksvoorstellen. En die zijn groot. Echt heel groot. Dat wist ik op een bepaald niveau wel, maar echt doordringen deed het pas toen ik van een colbert dragende student een glas champagne in mijn handen gedrukt kreeg.

Opeens realiseerde ik me dat mijn eerdere *work pack-age*-ervaring vooral zo gladjes verliep omdat ik me gro-tendeels had gebaseerd op de tekst van een gelijksoortig voorstel, dat al door een collega was geschreven (voor de

oplettende student: nee, tekst uit onderzoeksvoorstellen recycelen valt niet onder plagiaat). En dan nog was ik er be-hoorlijk wat tijd aan kwijt. Nu moest ik er twee schrijven! Van tien pagina's elk, misschien wel twintig. Het ging im-mers om miljoenen euro's. En een hele zaal vol CEO's om me afkeurend aan te kijken als het niet op en top perfect was.

Wat had ik mezelf aangedaan? Een volle week durfde ik de template niet te openen, terwijl in mijn hoofd de druk steeds groter werd.

Verdomd, dit was precies waar ik 15 maart op het Malie-veld tegen geprotesteerd had. Die werkdruk. Bij de univer-siteit. Ongelooflijk. In één moment van onoplettendheid beantwoord ik net iets te enthousiast een e-mail en bam: ik ben gelijk maandenlang mijn weekenden kwijt.

Verwarderd keek ik om me heen. Niemand om tegen te klagen. Ik had nog vier dagen. Als ik nú begon met typen, zou ik het vast nog wel halen. En anders in ieder geval te-gen mijn moeder zeggen dat ik het echt geprobeerd heb, dat wetenschappertje spelen. Gewoon het document ope-nen, diep ademen, en stapje voor stapje er doorheen werken.

'One page maximum per *work package*' stond er. Ik scrolde door naar beneden. Ik scrolde weer terug naar het begin. Nee, ik had niets gemist.

Het stond er echt: maximaal één pagina, in lettertype 8,5.

Natuurlijk. Extreem kort en bondig schrijven is ook een kunst. Maar dat is toevallig hetzelfde aantal woorden als een column. Na tien jaar bij *Mare* voelde dit als een onver-wachte thuiswedstrijd.

Vervolgens heb ik drie seizoenen van *Teen wolf* achter elkaar op Netflix gekeken, om uiteindelijk het voorstel om 23.55 op de dag van de deadline in te leveren.

Ja, de universiteit is stressvol. Maar soms doe je het vooral jezelf aan.

BENJAMIN SPRECHER is universitair docent bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden

Bsa afschaffen? Welnee: presteren!

Liberalistische Studentenpartij en Partij voor Biomedische Studenten willen in de raad

Dit jaar zijn er twee nieuwe partijen bij de verkiezingen voor de universiteitsraad. De Liberale Studentenpartij zette meteen dertig mensen op de lijst. De Partij voor Biomedische Studenten bestaat uit één enkel persoon. Wie zijn ze en wat willen ze?

DOOR SUSAN WICHGERS

> Stemmen kan van 8 t/m 11 april via universiteit.leiden.nl/verkiezingen

Bas Knapp (20) studeert recht en economie ('dat is één studie hoor, al laat ik mensen graag denken dat het er twee zijn') en richtte de Liberale Studentenpartij op.

Waarom?

'In 2016 begon ik met studeren, toen heb ik eerst in de opleidingscommissie gezeten. Het jaar erna was ik assessor in het faculteitsbestuur van rechten. Daar heb ik de faculteit en de medezeggenschap goed leren kennen en zag ik ook wat er beter kon. Wat me opviel, was dat partijen individueel resultaten claimen terwijl ze het samen met de rest van de raad voor elkaar hadden gekregen. Niet helemaal zuiver naar je kiezers toe, vind ik. Dat zette me aan het denken.

'Ook zag ik dat studenten en personeel anders over dingen dachten. Alle voldoende kunnen herkansen bijvoorbeeld: dat is natuurlijk een leuk idee voor studenten, maar voor het personeel gewoon onhaalbaar. Met LSP willen we concrete, haalbare plannen maken.'

Hoe heb je meteen die dertig mensen op de lijst verzameld?

'Twee weken voor de aanmeldingsdeadline bedacht ik samen met Elodie (Spekreijse, de nummer 2 op de lijst, *red.*) dat we LSP wilden opzetten. Het leek een hele klus om op tijd zoveel studenten te vinden die aan wilden sluiten, meerdere mensen verklaarden me voor gek. We hebben meteen mensen benaderd van wie we wisten dat ze capabel zijn. Twee weken hebben we non-stop gebeld - in elke

UB-pauze gingen de telefoons weer uit de lockers - en heel veel koffietjes gedronken. Maar uiteindelijk moesten we zelfs "nee" verkopen aan mensen ons zelf benaderden, omdat we al compleet waren.'

Waarom is een 'liberale' partij nodig?

'De universiteitsraadsverkiezingen leven niet echt. Misschien helpt de term "liberaal" om meer studenten aan te spreken, dachten we. En het maakt meteen duidelijk waar we voor staan.'

Wat gaan jullie anders doen dan de andere partijen?

'Het bindend studieadvies afschaffen en de mogelijkheid om alle voldoende te herkansen, daar ben ik het bijvoorbeeld echt mee oneens. Misschien klinkt dat gek omdat individuele vrijheid voor liberalen belangrijk is, geen bsa is dan toch top? Maar als je op kosten van de gemeenschap studeert, moet je ook presteren.

'We vinden het ook belangrijk dat het onderwijs flexibeler wordt: iedere student moet iets naast de studie kunnen doen. In Groningen krijgen studenten bijvoorbeeld gratis collegegeld als ze een bestuursjaar doen. Dat zouden we hier ook graag zien.'

Geneeskundestudent Maarten Wille (22) staat als eerste en enige op de lijst van de Partij voor Biomedische Studenten.

Waarom specifiek voor biomedische studenten?

'Eigenlijk wilde ik LUMC in de partijnaam, maar dat mocht niet van het stembureau omdat het verwarring zou veroorzaken. Dus werd het "voor Biomedische Studenten". Hoewel ik me daarop richt, mag je natuurlijk ook op me stemmen als je iets anders studeert.

'In de opleidingscommissie, waar ik bij zit, kwam een keer ter sprake dat er nooit studenten van het LUMC in de universiteitsraad zitten. De meeste medische studenten hebben daar geen tijd voor; een groot deel loopt coschappen. Dan kun je geen vijftien uur per week aan de universiteitsraad besteden.

'Ik heb komend jaar een tussenjaar, dus toen het onderwerp tijdens een borrel weer voorbij kwam, dacht ik: ik ga het doen. Ik had nog maar een paar dagen voor de aanmelddeadline, dus niet genoeg tijd om andere kandidaten te vinden. Hopelijk wordt het een succes en ben ik volgend jaar niet meer de enige op de lijst.'

Denk je genoeg stemmen te kunnen verzamelen?

'De universiteitsraadsverkiezingen leven hier nog minder dan op andere faculteiten. Pas bij de bijeenkomst voor alle deelnemende partijen hoorde ik dat er

op andere faculteiten mensen stemmers worden geworven met tablets. Hier mag dat niet, omdat het een ziekenhuis is.

'Voor één zetel heb ik, afhankelijk van de opkomst, ongeveer duizend stemmen nodig. Dat is veertig procent van het LUMC. Toch heb ik er alle vertrouwen in. Ik moet het hebben van mond-tot-mondreclame. Mijn vrienden en de onderwijscommissies helpen me daarmee, en er komt een Facebookpagina aan.'

Wat wil je graag bereiken?

'Dan kan ik vanuit het LUMC meedenken met het centrale beleid, en dat is echt nodig. Sommige beslissingen gaan alle faculteiten aan, waar het LUMC nu dus niks over te zeggen heeft. De universiteitsraad moet representatief zijn.

'Er moeten meer mogelijkheden komen voor interfacultair onderwijs en duurzaam beleid voeren vind ik ook belangrijk. De universiteit is een plek waar wetenschappers werken; het kan niet zo zijn dat zo'n plek geen voorloper is op het gebied van duurzaamheid.'

Foto's Taco van der Eb

Dood door opium

In de negentiende eeuw faciliteerden staten op grote schaal de handel in opium. Maar er kwam verzet tegen de drug, schrijft de Utrechtse historicus Steffen Rimner in zijn boek *Opium's Long Shadow*. Dinsdag sprak hij in Leiden.

Hoe groot was het opiumprobleem in de negentiende eeuw?

'Het was een immens probleem. Opium werd steeds zichtbaarder in de loop van deze eeuw. Vooral in Aziatische landen nam het aantal gebruikers snel toe. China was de grootste afnemer. Het aantal rokers werd daar rond 1895 geschat op zo'n vijftien miljoen. Er werd heel veel geld mee verdiend.'

Wie deden er aan die handel?

'Veel in- en verkoop van opium werd gesteund door verschillende wereldmogendheden. Het Britse rijk is een goed voorbeeld. De Engelsen hadden het in een groot deel van Azië voor het zeggen, denk aan India en delen van Zuidoost Azië, bijvoorbeeld. Het *British Empire* als motor van drugshandel leidde tot woe-de. Niet alleen in de getroffen landen, maar ook in Groot-Brittannië zelf. Door het steeds maar toenemende aantal verslaafden, kwam er stevig protest. Al-lerlei *reformers*, waaronder journalisten en feministen, zagen opiumverslaving als de belangrijkste oorzaak van armoede, hongersnood en moreel verval. Deze groepen schreeuwden steeds luider om aandacht. Bijvoorbeeld door de "daders" te *namen* en te *shamen*.'

Wat was hun tactiek?

'In eerste instantie ging de aandacht uit naar het lot van individuele verslaafden, om zo politieke verandering te forceren. Toen dat niet werkte, escaleerde de retoriek snel. De anti-opiumbeweging werd radicaler en zei dat door de drug hele landen te gronde werden gericht: dood door opium! Niet langer werd de vrager maar juist de aanbieder van de drugs aangepakt.'

Werkte dat?

'Ja, uiteindelijk wel, maar heel langzaam. Uiteindelijk werd het verzet mondiaal. Een voorbeeld van een succes is, dat er een wereldwijd controlesysteem op drugs werd ingevoerd: het internationaal Opiumverdrag, dat in 1912 in Den Haag werd gesloten. Nu was dat een afspraak die viel onder de Volkerenbond, de vaak verguisde voorloper van de Verenigde Naties. De Volkerenbond was een vrij zwakke organisatie, maar op het gebied van het onder controle houden van opiumhandel speelde het een grote rol.'

Welk verschil maakte de Volkerenbond dan?

'In de praktijk hield het in dat je als overheid wel protesten in eigen land of kolonie kon onderdrukken, maar dat er dan nog steeds harde kritiek kwam van de Volkerenbond, gevestigd in Genève. De bond was een soort mondiale megafon die in de oren van de betreffende landen aan het blèren was dat het afgelopen moest zijn met de opium. En dat aanhoudende geschreeuw deed niet alleen pijn aan de oren. Het dwong ook verandering af.' **VB**

Opium's Long Shadow
Steffen Rimner
Harvard University Press
384 pag., € 36,00

Nieuws

Humanities Campus

De bewoners van de 58 huurwoningen tegenover het Lipsius die moeten wijken voor de nieuwe Humanities Campus, zijn door de gemeente Leiden uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op 1 april. Tijdens deze bijeenkomst krijgen de bewoners van het Doelencomplex waarschijnlijk van wethouder Paul Dirkse te horen welke alternatieve woonlocaties de gemeente voor hen op het oog heeft. Onlangs presenteerden de gemeente en de universiteit het definitieve stedenbouwkundig- en het beeldkwaliteitsplan van de nieuwe Campus. Als mogelijke woonlocaties werden al eerder de Paviusstraat, tussen het LUMC en het Pieter de la Courtgebouw, Plexus en de Kaasmarkt genoemd. Om verschillende redenen zijn deze locaties echter problematisch. Mogelijk komt de gemeente met nieuwe opties op de proppen. Overigens moet zeventig procent van de bewoners van het complex instemmen met sloop en verhuizing. Vooralsnog wil een groot deel van de bewoners echter blijven.

Cliteur mag komen

Paul Cliteur is gewoon welkom op de Nacht van de Filosofie in Groningen. Dat meldt de Rijksuniversiteit Groningen, nadat medewerkers en studenten van de wijsbegeerte-faculteit geschrokken hadden gereageerd op de komst van de Leidse hoogleraar rechtsfilosofie en FvD'er. Decaan Lodi Nauta kreeg bezorgde reacties, vertelt hij aan de plaatselijke *Universiteitskrant*. Hoogleraar Martin Lenz schreef daarnaast een betoog waarin hij protesteert tegen de komst van Cliteur, die hij een 'propagandist' noemt. Door hem een podium te geven, ondersteunt je de controversiële standpunten, schrijft hij. Nauta heeft een mail gestuurd naar medewerkers en studenten, waarin hij belooft controversiële uitnodigingen 'in de toekomst transparanter en beter bespreekbaar te maken', schrijft de *UKrant*.

Subsidie voor docenten

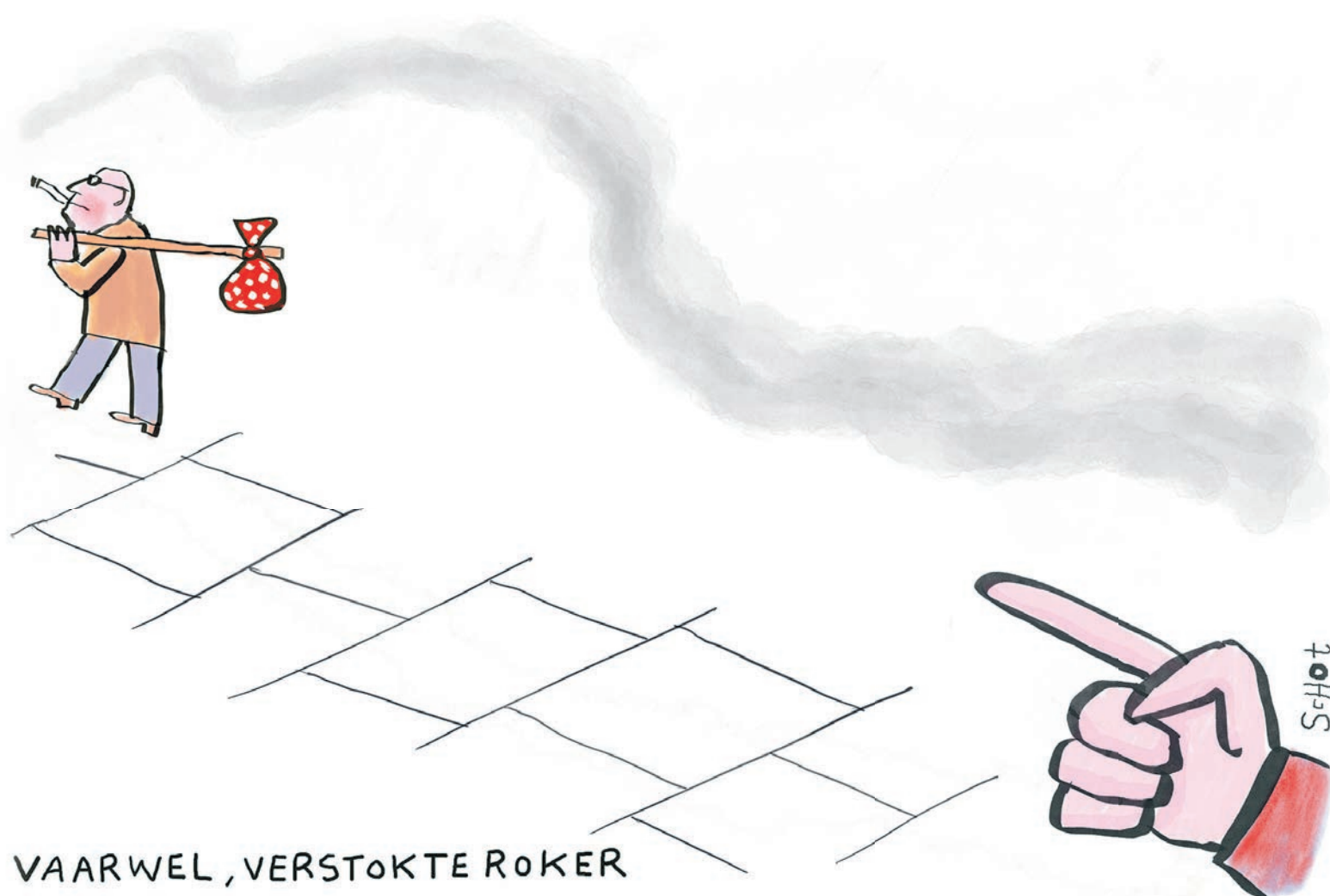
Twee docenten hebben een subsidie gekregen om in Leiden te kunnen promoveren. Het ministerie van Onderwijs heeft een pot met geld voor leraren die naast hun onderwijscarrière een proefschrift willen schrijven. Wie dat wil, moet een promotor zoeken en kan een onderzoeksvoorstel indienen bij geldverdelers NWO. Die organisatie reikte vorige week 32 van zulke promotiebeurzen uit, waarvan er dus twee naar Leids onderzoek gaan. Errol Ertugruloglu van het tweetalige Wolfert van Borselen uit Rotterdam werkte al bij het Leidse onderwijsinstituut ICLON, maar gaat nu ook in Leiden promoveren op taalondersteuning in internationale klassen en het tweetalig onderwijs. Danica Mast van de Haagse Hogeschool gaat onderzoek doen naar de zogeheten *exertion interfaces*: manieren om software te besturen die lichamelijke inspanning vereisen.

OZON-evaluatie

In het najaar van 2018 heeft SURFnet, de ICT-samenwerkingsorganisatie van het onderwijs en onderzoek, een cyberaanval op onderwijsinstellingen gesimuleerd, waaronder de Leidse universiteit. Deze week verscheen de evaluatie, waaruit bleek dat het grootste struikelpunt de communicatie was tussen de ICT'ers en de rest van de organisatie. ICT'ers veronderstelden meer technische kennis dan er daadwerkelijk was, en gebruikten daardoor teveel technisch jargon dat onbegrijpelijk was voor ander personeel.

Kroegentocht-app

Er is een nieuwe app in aantocht waarmee je een culturele kroegentocht door Leiden kan maken. De app, Stadsee, wordt op 28 maart in de Red Carpet Lounge gelanceerd. Stadsee bevat verschillende routes langs de dertien kroegen die meedoen. Met een kompas moet je je weg vinden naar de volgende bestemming, terwijl je onderweg wat weetjes over Leiden te zien krijgt. Deelnemers krijgen in elke kroeg korting.

‘Geef roker droevig plekje’

Rookvrije universiteit brengt problemen met zich mee

In augustus 2020 wordt de universiteit helemaal rookvrij. Dat is landelijk beleid. In de universiteitsraad gaan desondanks stemmen op om de verstokte rokers tegemoet te komen. Al is het maar om ze niet naar de stoep van de burens te jagen.

DOOR VINCENT BONGERS Het kabinet heeft besloten dat universiteiten en hogescholen per 1 augustus 2020 rookvrij moeten zijn. Het rookverbod geldt ook voor universiteitsgrond. Een deel van de universiteitsraad vindt echter dat rokende studenten en medewerkers niet verbannen moet worden. Dat bleek maandag tijdens de raadsvergadering waar het rookbeleid van de universiteit werd besproken. Al dit jaar komt er beleid dat er rond dertig meter van de ingang van universiteitsgebouwen niet gerookt mag

worden. Zomer 2020 mag het op het hele universitaire terrein niet meer.

‘Ik rook zelf niet, maar ik ben het niet eens met het idee om de universiteit helemaal rookvrij te maken’, zei Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid. ‘Dertig meter rond de toegang van gebouwen, dat vind ik nogal veel. Mijn gebouw, het Huizinga, staat in de buurt van de UB, alle universiteitsgebouwen sluiten daar op elkaar aan. Als mensen uit die gebouwen moeten roken, zou ik niet eens weten hoe ver ze moeten lopen om dat te kunnen doen.’

Fenna Poletiek van FNV Overheid: ‘Buiten het terrein kan betekenen dat mensen gaan roken onder het raam van een crèche in de omgeving. En is dat de bedoeling? De wereld is helaas nog niet rookvrij, dat is de realiteit waar je rekening mee moet houden.’

‘Ik heb er in ieder geval niet iets tegen als er in de buurt van gebouwen rookplaatsen komen, vervolgde Van der Steen. ‘Je kunt wel zeggen:

‘Wij zijn een universiteit, ga maar verderop roken.’ Dan belanden daar ook al die peuken. Het is ook niet erg sociaal jegens de buurt om te zeggen: ‘Ga daar maar heen.’ Het zou goed zijn om nog wat van die droevige rookplekjes te creëren. Ik snap niet waarom dat niet zou kunnen.’

Probleem is ook dat bepaalde gebouwen van de universiteit direct naast of tegenover woonhuizen staan. ‘En wat behoort nog tot de grond van de universiteit? Dat is niet altijd even duidelijk. Er is een grijze ingewikkelde zone’, zei Nathanja van den Heuvel van promovendipartij PhDoc. ‘Maar de universiteit zal rokers in principe niet faciliteren.’

Viktor Blichfeldt van studentenpartij DSP: ‘Dan is er nog de milieutechnische vraag. De peuken zijn schadelijk voor het milieu, en breken zeer langzaam af. Daar moet de universiteit ook rekening mee houden, en dat blijkt niet uit het beleid.’

‘Ik wil wel even benadrukken: dit is geen keuze van de universiteit,

maar overheidsbeleid. De terreinen moeten rookvrij worden,’ reageerde universiteitsraadsvoorzitter Charlotte de Roon op de discussie.

Andere raadsleden voelden overigens niets voor coultance. ‘Als de universiteit niets meer te maken wil en mag hebben met roken’, aldus Dahrhan Coban van studentenpartij ONS, ‘waarom zouden we dan rookplekken verplaatsen? Ik heb echt niet de illusie dat iedereen nu prompt stopt met roken, zo utopisch zal het niet zijn. Maar actief rookplekken verplaatsen is toch wel weer wat anders. In het stuk van het college van bestuur over het rookbeleid staat overigens wel dat er gekeken wordt naar de gevolgen van de rookvrije universiteit. Daar kan afvalproblematiek ook onder vallen.’

Van der Steen: ‘Faciliteren vind ik wel een heel zwaar woord, als je slechts een paar van die NS-rookpaaltjes neerzet. De universiteit kan de rokers niet allemaal maar de buurt in sturen.’

Hogescholen stoppen met NSE

De Vereniging Hogescholen doet dit jaar niet verder mee aan de Nationale Studenten Enquête.

Dat is de enquête waarvan de universiteit zo graag wil dat studenten hem invullen of laten invullen. Oproepmailtjes, scoreborden in de gang, studieverenigingen die aan het werk worden gezet? Zo gaat het niet alleen hier: bestuurders gebruiken de informatie voor hun beleid, en niemand wil dat iemands studiekeuze wordt beïnvloed door een paar extreme scores op een slecht ingevulde enquête. Landelijk vullen daardoor meer dan 250.000 studenten die vragenlijst in, op universiteiten en hogescholen.

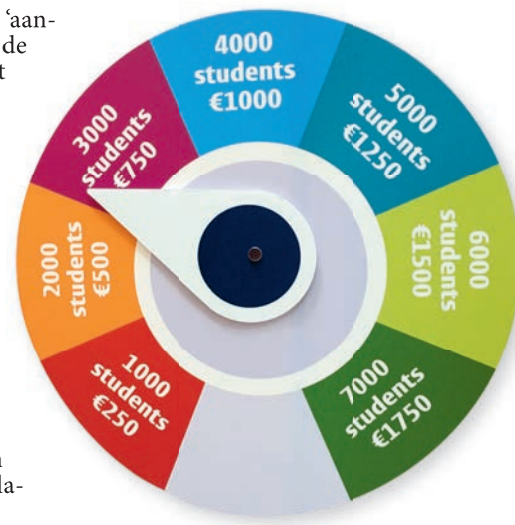
De hogescholieren hebben dat

dit jaar voor niks gedaan. De Vereniging Hogescholen maakte deze week bekend dat ze niet verder mee gaan werken aan de uitvoering van de enquête. Technische problemen, gerommel met de nieuwe privacywetgeving, namen van studies die er niet goed in stonden: ‘voor dit jaar acht de vereniging de NSE niet meer een betrouwbare bron voor studiekeuze-informatie’, aldus hun persbericht.

Het lijkt erop dat dit eenmalig blijft: ‘De Vereniging Hogescholen blijft onverminderd hechten aan de Nationale Studenten Enquête om te zorgen voor betrouwbare studiekeuze-informatie voor studenten.’ De voor de enquête verantwoordelijke website Studiekeuze123 moet vol-

gens de hogescholen ‘aan-nemelijk maken dat de geleverde data voldoet aan de gebruikelijke eisen rondom validiteit en betrouwbaarheid.’ De universiteiten zijn vooralsnog niet van plan om uit de NSE te stappen.

In 2016 lag Studiekeuze123 ook al onder vuur: toen omdat de website een veel te rooskleurig beeld van baankansen en startsalarissen zou geven. **BB**

Meer Engels in de raad

Beleidsstukken moeten voortaan worden vertaald

De universiteitsraad wil dat een deel van raadsstukken in het Engels vertaald gaat worden. Nu zijn deze nog allemaal in het Nederlands.

DOOR VINCENT BONGERS Studentenpartij DSP The Hague heeft een zetel in de universiteitsraad. Deze zetel wordt ingenomen door de Noor Viktor Blichfeldt (international studies), die geen Nederlands spreekt.

De beleidstaal van de universiteit is echter Nederlands. Dat leverde al problemen op voor Blichfeldt die zelfs al eens met de rector botste over het gebruik van Engels in de raad.

De DSP komt onder andere op voor de steeds groter wordende groep studenten en medewerkers die het Nederlands niet beheersen. Ook zij moeten deel kunnen uitma-

ken van de medezeggenschap, vindt de partij. Het college van bestuur verhoogde het budget van de universiteitsraad met tweeduizend euro en Blichfeldt heeft inmiddels een taalbuddy die hem helpt om de vergaderingen te volgen. Maar er is een betere oplossing nodig voor anders-taligen, aldus de DSP. De partij stelt de een notitie op waarin het college wordt gevraagd een aantal maatregelen te nemen die de toegang tot de medezeggenschap vergroten.

Een van de voorstellen is om een betaalde stage te verbinden aan het vertaalwerk in de verschillende raden. Die zou dan specifiek gekoppeld zijn aan de specialisaties van de masters 'English Language and Linguistics' en 'Translation'. De raad gaat onderzoeken of dat haalbaar is. Een ander belangrijk punt is het vertalen van beleidsdocumenten die in de raden besproken worden. Die zijn nu alleen nog maar in het

Nederlands beschikbaar. Dat moet veranderen. De universiteitsraad is het daar mee eens en wil graag dat er Engelstalige samenvattingen komen van voorstellen waar de medezeggenschap advies over geeft. Voorstellen waar instemming van de raad voor nodig is, moeten helemaal in het Engels vertaald worden. De begeleidende brieven bij de voorstellen worden ook in het Engels aangeleverd.

De raad wil het taalbeleid in het algemeen aanscherpen. Volgens het huidige beleid is de gehanteerde beleidstaal het Nederlands, mits er goede redenen zijn om dit te veranderen. Het is volgens de raad niet duidelijk wat die goede redenen nou zijn. Het college wordt dan ook gevraagd om dat uit te leggen.

'En als er dan van die goede redenen zijn', zei Blichfeldt tijdens de raad. 'Wordt dan de hele vergadering in het Engels gevoerd? Dat is

ook niet helder, en het lijkt me ook wat onpraktisch. Want niet iedereen beheerst het Engels goed.'

Het vertalen van documenten levert ook problemen op. 'Er komen soms stukken langs waar we mee in moeten stemmen, die nogal aan de lange kant zijn', zei Bart van der Steen van personeelspartij FNV Overheid. 'Soms zijn het dertig of veertig pagina's, waar niet zo heel veel op staat wat je echt moet weten. Opsommingen van opleidingen en dergelijke. Ik weet niet of het zinvol is om dat integraal te vertalen.'

'Dat is een goed punt', vond Blichfeldt. 'Het lijkt me verstandig om op dat punt naar compromissen te zoeken, en te kijken bij welke stukken een samenvatting wel voldoende is.' Universiteitsraadsvoorzitter Charlotte de Roon legde uit dat het idee is om 'per vergadercyclus' te bekijken welke stukken geheel vertaald moeten worden.

Verhalen over 'simpelheid'

De nieuwe site displace.nl wil verhalen over gehandicapten delen. 'De hoofdreden is bewustwording.'

Harmen Bakker, burgemeester van Broek in Waterland, ontvangt op een dag een brief. Het is 1812, en het landsbestuur wil graag weten hoeveel gehandicapten er eigenlijk in Nederland wonen. Dus hoeveel 'lieden met gekheid' wonen er in zijn dorp? En is deze gekheid dan 'dolheid', of eerder 'simpelheid'? Of zijn ze doofstom? Belangrijk, zo schrijft het landsbestuur, omdat het moet weten hoeveel middelen er nodig zijn om deze 'ongelukkigen' te helpen.

De burgemeester stuurt een lijstje terug met vijf personen. Daarop staat ook de twaalfjarige Bernardus van den Heuvel: 'Een jongetje welke door stuiptrekkingen het gebruik zijner verstandelijke vermogens is benomen dog niet geheel spraakeloos.' Het jongetje woont thuis, en heeft een 'ordentelijk' bestaan, schrijft de burgemeester. Op het eind van zijn leven, veertig jaar later, zou Bernardus met vijf anderen in een soort instelling wonen, ongehuwd blijven en geen beroep hebben uitgeoefend.

Mensen met een handicap zullen altijd in Nederland hebben gewoond, maar in de geschiedenis is er weinig over hen te vinden. De weinige verhalen of archiefstukken liggen her en der verspreid, bij mensen thuis, in instellingen, of als losse stukken weggestopt in archieven.

Om dit gat op te vullen, lanceerde een groep deskundigen, onder wie de Leidse historicus Paul van Trigt, vorige week een website (displace.nl) om verhalen over gehandicapten te publiceren. Van Trigt: 'De hoofdreden is bewustwording. Niet alleen voor mensen met een handicap zelf, maar ook voor musea en archieven, die wel wat in huis hebben maar er niets mee doen. Zo willen we ze uitdagen meer plaats te maken in hun collecties.'

Ook goede zorg heeft een keerzijde: gehandicapten belanden daardoor snel in een 'zij-traject' en kunnen niet volwaardig meedoen met de maatschappij. 'Nederland heeft een sterke verzorgingsstaat, maar als je het meer op een kritische manier bekijkt, heeft het zorgperspectief zijn beperkingen. Je hebt bijvoorbeeld ook het anti-discriminatieperspectief, waarbij je kijkt hoe mensen met een handicap worden buitengesloten, soms juist dóór die zorg. Door speciaal georganiseerd onderwijs worden ze ook uitgesloten uit de samenleving.'

'Die kritiek op Nederland is er ook: de zorg is goed geregeld, al kan het altijd beter, maar wat we eigenlijk willen is dat we ook gewone burgers zijn, en gewoon willen meedoen, en daar lopen we tegen veel uitsluiting aan.'

Van Trigt, die zelf geen beperking heeft ('Ik ben een brildrager', voegt hij wel toe), merkt dit ook in het netwerk achter de site: 'Wat we vaststellen is dat het voor mensen met een handicap niet altijd makkelijk is om carrière in de wetenschap te maken, omdat er op allerlei manieren veel van je gevraagd wordt. Als jij net wat meer je rust moet nemen, of doof bent en je hebt bijvoorbeeld niet genoeg budget voor een tolk bij internationale congressen, kan het ingewikkeld zijn. Als die voorzieningen niet genoeg geregeld zijn, heb je een achterstand op anderen.' 'We hebben daar wel gesprekken over. Ik doe dit erbij, ik ben postdoc en verdien daar mijn geld mee. Dat geldt niet voor iedereen in ons netwerk. Dat geeft een soort scheefheid aan van mensen die niet zomaar zulke dingen naast hun baan kunnen doen.' **AK**

Op losse schroeven

Wat beweegt klimaatontkenners? Socioloog Jaron Harambam, onderzoeker aan de UvA, onderzocht in zijn proefschrift wat complotdenkers vinden en hoe ze in die wereld zijn beland. Vrijdag geeft hij een flitscollege in de Stadsgehoorzaal over klimaatcomplotdenkers.

Voor de duidelijkheid: klimaatverandering door de mens is wetenschappelijk bewezen, toch?

'Ja. Als je het 97 procent van de wetenschappers vraagt althans. De mens draagt bij aan de klimaatverandering, daar is inmiddels wel wetenschappelijke consensus over. Dat was niet altijd zo: eerst was er nog wat controverse. Klimaatontkenners proberen die controverse in leven te houden.'

Wat dragen zij dan aan als argumenten?

'Er is niet één soort complotdenker, er bestaan allerlei verschillende meningen binnen die groep. Een deel wantrouwt bijvoorbeeld de wetenschappelijke consensus: de onderzoeken en methoden kloppen niet, zeggen zij.'

Een andere groep is meer ideologisch ingesteld, dat zie je vooral in Amerika. Die zijn dan heel erg voor de industrie. Er zijn mensen bij die geloven dat klimaatverandering een truc van de overheid is om burgers meer belasting te laten betalen.'

'Maar er zijn ook complotdenkers die de klimaatverandering zelf niet ontkennen, maar zich druk maken om wie de kosten gaat betalen. Zij vinden dat we nu overstappen van de ene slechte industrie naar de andere: die van groene energie. Windmolens moeten immers ook weer gemaakt worden van staal. Zij vinden dat we anders na moeten denken over ons eigen energieverbruik. Hoe we onze huizen bijvoorbeeld zo kunnen bouwen dat we zo min mogelijk grondstoffen nodig hebben.'

'Ik heb in mijn promotieonderzoek die verschillen opgezocht. Wij zien de wetenschap als absolute waarheid, maar zo voelt dat voor hen helemaal niet. Ze hebben een andere epistemologie, een andere manier van meten en weten.'

Zo'n veertigduizend mensen demonstreerden op 15 maart voor strenger klimaatbeleid. Foto Hollandse Hoogte

Vond je het moeilijk om dat serieus te nemen?

'Nee, juist dat serieus nemen was een groot onderdeel van mijn onderzoek. Vooringenomenheid over complotdenkers is gangbaar bij dit soort onderzoeken, maar mijn idee was om vanuit interesse en met een open blik verhalen te verzamelen.'

'Dat heersende beeld, van idiote paranoïde types, klopt ook helemaal niet. Maar het is wel een heel krachtig stereotype en daarmee een sterk retorisch wapen. Door klimaatontkenners zo af te schilderen, zijn ze in één klap niet meer geloofwaardig.'

Waarom zou klimaatverandering een complot zijn volgens hen?

Wie zou ons dat aan willen praten en met welk belang?

'Op deze manier is er veel geld be-

schikbaar voor onderzoek naar klimaatverandering. Als je nu een onderzoeksvoorstel indient over dat onderwerp, maak je een goede kans op een beurs.'

'Tegelijkertijd is het ook een vorm van afzetten tegen dogmatisme: dit is duidelijk hoe iedereen erover denkt, dus dan wij gaan tegen de stroom in.'

Geloof je zelf nog in klimaatverandering na dit onderzoek?

'Het heeft er alle schijn van dat het klimaat verandert door toedoen van de mens, ja. We zijn heel vervuild bezig. Je leert door zo'n onderzoek wel heel veel van alle verschillende perspectieven.'

'Daardoor ben ik kritischer geworden naar het dominante verhaal, maar ook naar de complotverhalen. Eigenlijk zouden alle mensen alle

perspectieven moeten zien.'

Wat is het mooiste verhaal dat je hebt gehoord?

'Het interessantste vond ik de verhalen over hoe het complotdenken een plek had gekregen in hun levens. Ik vroeg ze te vertellen over hun leven, want ik wilde weten: hoe worden mensen nou zo? Ik kreeg ontzettend veel gekke en mooie verhalen.'

Een meneer vertelde bijvoorbeeld dat hij een jaar lang in Suriname had gewoond en daar allerlei religieuze Winti-rituelen had gezien, waardoor zijn geloof in de objectieve waarheid ging wankelen. Dat was eigenlijk de rode draad in al die verhalen: doordat mensen in aanraking waren gekomen met andere perspectieven, kwam dat wat zij voorheen aannamen voor waar op losse schroeven te staan.' **SW**

Hij hunkert naar een g

Thierry Baudet (rechts) in 2007, samen met Sander Ruijter met wie hij de website 150volksvertegenwoordigers.nl hadden opgericht. Op die site verzamelden ze onder meer hobby's van Ka dit allebei naast onze drukke baan', zei Baudet toen, 'omdat we echt denken dat de democratie dit nodig heeft'. Ruijter wilde niet meewerken aan dit artikel. Foto Peter Boer

> Vervolg van de voorpagina

Le Pen is een meer dan omstreden politicus die de gaskamers in de Tweede Wereldoorlog 'een detail in de geschiedenis' noemde, en ooit voorstelde 'het immigratieprobleem in Frankrijk op te lossen met het ebolavirus'.

Kruk wilde zijn vriend daarvoor waarschuwen. 'Ik mailde Baudet dat Le Pen een antisemiet en een etno-nationalist (iemand die naties wil indelen aan de hand van etniciteit, *red.*) is, met wie je beter niet kan worden geassocieerd. Hij was

het met me eens dat hij dat inderdaad is, maar *niet* dat hij niet met hem wilde worden gezien.'

Waling heeft een andere lezing. Volgens hem waren de twee in Parijs voor een cursus Frans. 'Thierry's Frans was namelijk belabberd.' Via journalisten kwamen de twee in contact met Le Pen. 'Hij was prominent maar omstreden, alle journalisten waren al op bezoek geweest. We wilden hem kritisch interviewen, maar ons Frans was niet zo goed dat het een topinterview was. We konden hem dus niet echt op zijn woorden pakken.'

Intussen bekoelde de vriendschap tussen Baudet en Kruk, zegt de laatste. 'Tijdens een lunch in Parijs hadden we een hoogoplopende discussie over het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Thierry vindt dat maar een overbodige, supranationale instelling die de natiestaat ondermijnt. Die middag, in de trein terug, werkte hij die mening uit tot een opiniestuk, en dat werd zijn eerste grote stuk in *NRC*. Ik kreeg door dat hij zijn ideeën echt meende, en dat dit een hele harde kant van hem was. Ik besepte dat hij echt heel anders

dacht, en dat hij daar compromisloos in was.'

Dat hij later ook zijn proefschrift aan Le Pen overhandigde, vindt Kruk 'veelzeggend'. In een artikel voor *De Correspondent* trekt Kruk parallellen tussen Baudets uitspraken en de ideeën van Le Pen. 'Niet Paul Cliteur, maar Jean-Marie Le Pen is Baudets intellectuele peetvader', schrijft hij.

'Ik heb hem er niet op kunnen betrappen dat hij het gedachtegoed van Le Pen naar Nederland wilde halen', reageert Waling. 'Le Pen is van het katholieke plattelandscon-

servatisme. Dat past niet bij Thierry, want die is tegelijkertijd liberaal. In tegenstelling tot Le Pen omarmt hij het homohuwelijk. Hij is ook veel minder uitgesproken over prostitutie en drugs dan echt conservatieve partijen. En hij bezigt revolutionair taalgebruik, hij zet zijn partij neer als de grootste vernieuwingsbeweging. Dat is eigenlijk paradoxaal.'

Toch wist hij zijn overwinningsspeech van vorige week een hoop kritiek uit te lokken. Zo sprak hij over de 'boreale' wereld die wordt kapotgemaakt, waarmee hij het Europa vóór de grote immigra-

geïdealiseerd verleden

merleden, mede om zogeheten backbenckers bekender te maken. 'We doen

tiestromen bedoelt. Onder meer Le Pen gebruikte dat woord ook. 'Het woord boreaal kan provocerend bedoeld zijn', denkt Waling. 'Maar ik vind het heel raar dat hij dat heeft gebruikt.'

Vriend en oud-collega bij rechtsfilosofie Kaptein: 'Hij citeerde ook de filosoof Hegel: "De uil van Minerva spreidt zijn vleugels bij het vallen van de avond." Thierry stelt: we staan aan het einde van onze cultuur, we zien de brokstukken ervan om ons heen, nu gaan wij dat repareren. Ik heb moeite met dat soort uitspraken en vraag me dan af: "Hoe

weet je dat?" Hij hunkert naar een geïdealiseerd verleden, heeft een droombeeld van een vreedzame, beschaafde en traditionele westerse maatschappij die nooit werkelijk heeft bestaan en waar je dus alleen al daarom niet naar kunt terugkeren.'

Kaptein is overigens een van de weinige Leidse juristen van de afdeling rechtsfilosofie die met *Mare* wil praten.

Paul Cliteur, hoogleraar encyclopedie van de rechtswetenschap en promotor van Baudet, die eerder vol lof was in *Mare*, wil geen commentaar geven. 'Ik zeg nooit

wat over een persoon die bij mij is gepromoveerd.'

Kinninging evenmin: 'Als u iets over Baudet wilt weten, moet u lezen. De ideeën van Thierry zijn geen mysterie, die staan allemaal in zijn boeken.' Achteraf wil hij desgevraagd nog wel reageren op zijn rol tijdens de promotie. 'Wat Waling daarover zegt, is niet waar. Ik vond dat de methodologische verantwoording tekortschoot en vroeg hem daarom om toelichting. In de journalistiek gebeurt dat niet expliciet, maar in de wetenschap moet dat wel. Zijn antwoord was dat wetenschap niet principieel is maar gradueel, in tegenstelling tot journalistiek. Ik vond dat antwoord niet voldoende. Maar ik was de laatste die een vraag stelde en er was geen tijd meer voor toelichting.'

Ten onrechte is het beeld ontstaan dat er vooral kritiek werd geuit op de promotie, vindt Kinninging. 'In Leiden is het een oud mos dat de goede promovendi het vuur aan de schenen wordt gelegd en dat de zwakkere worden gespaard. Het proefschrift van Thierry is bovengemiddeld.'

Toch beweerde Laurens Jan Brinkhorst zaterdag in het *AD*: 'Er stemde zelfs iemand tegen, vrij uniek.' Hoogleraar encyclopedie van de rechtswetenschap Afshin Ellian, lid van de promotiecommissie, wil over die vermeende onenigheid niets zeggen. 'Dat behoort tot het geheim van de raadkamer. Dat is een recht van iedereen die promoveert, en van de collega's, die in vrijheid hun mening moeten kunnen geven.'

Over Baudet als collega wil hij wel iets zeggen: 'Hij was een zeer toegewijde medewerker. De energie die hij nu in de politiek gebruikt, gebruikte hij in zijn werk ook. Nog voor de mail uit was, kreeg je al antwoord, een oplossing of deed hij wat hij moest doen. En hij kon studenten heel goed enthousiasmeren voor de studie.'

Waling: 'Als hij in Leiden college had gegeven op de rechtenfaculteit, ging hij nadien met studenten de kroeg in om verder te discussiëren. Het gerucht gaat dat hij vaak als laatste naar huis ging; hij kan beter drinken en discussiëren dan ieder ander. Na het zuipen ging hij thuis nog aan een essay of column werken.'

Ook als geschiedenisstudent was Baudet al 'zeer aanwezig', herinnert Kaptein zich, die aan de UvA een keuzevak gaf. 'In de collegezaal zat zeker vijftig man: allemaal stil, op één student na. Dat bleek Thierry te zijn, en hij bleef me maar interromperen. De opmerkingen die hij maakte waren meestal superslim. Soms dacht ik zelfs: "Slik, hij ziet iets waar ik niet aan heb gedacht." Vaak dreigde het een tweegesprek te worden. 'Na een paar waarschuwingen legde ik hem een spreekverbod op. Dat vond hij eigenlijk wel mooi. Hij is zonder enige twijfel een briljante jongen met een enorm brede belangstelling.'

Fransijn Bulhof (35) leerde hem ruim tien jaar geleden kennen toen ze bij de Leidse leesclub De Bevers zat en Baudet bij de Amsterdamse leesclub Winfried. 'Winfried las de zware literatuur, zoals de Koran. Wij lazen de wat lichtere werken, van *Lolita* van Nabokov tot *Kairos* van Joke Hermens. Terwijl wij gewoon afspraken bij iemand thuis, pakte Thierry het altijd heel professioneel aan. Hij huurde een zaaltje af en er was in- en uitloop.'

Af en toe hadden de leesclubs contact met elkaar. 'Dat wij "De Be-

vers" heetten vond Thierry blijkbaar zo grappig dat hij me eens een knuffelbever gaf. Van mij mag-ie in de fik. Hij bedoelde het niet aardig: er zit iets pedants in, iets kleinerends.'

Ook herinnert ze zich een ander 'vervelend' incident. 'Ik ergerde me toen al mateloos aan zijn misogynie uitspraken. Zo nam hij het op voor versiercoach Julien Blanc, die in Nederland workshops kwam geven hoe een man met trucjes vrouwen kan versieren. Thierry was pro Blanc. En ook stelde hij in zijn columns dat het slecht is dat de maatschappij aan het feminiseren was. In reactie daarop

'Op het gymnasium noemde hij uitstekende docenten "mensen die niks konden" en "geen boeken hadden gelezen"'

schreef ik een ingezonden stuk in *NRC Handelsblad* met de oproep te stoppen met Baudet als columnist.

Toen ik hem een week later in een kroeg tegenkwam, vroeg hij: "Vind je mij aantrekkelijker dan Geerten Waling?" Dat vond ik heel vervelend. Hij had beter structureel minder vrouwenhaat kunnen verspreiden dan smalend proberen mijn goedkeuring te krijgen.'

Niet alleen in privé-sfeer zorgt hij voor rumoer. Zo zien veel mensen Baudets radicalere standpunten vooral als provocatie, zegt Marijn Kruk. 'Een provocateur meent niet precies wat hij zegt, en dat is ook hoe veel mensen hem zagen. Want hij heeft een heel sociale kant: hij is initiatiefrijk, hij kan goed organiseren en hij is charismatisch, dus hij neemt mensen mee. Ook omdat hij nog niet zo bekend was, hadden mensen de neiging om die schrille, naar etnonationalisme neigende kantjes van hem, af te doen als provocatie en het weg te lachen.'

Kaptein: 'Hij doet met opzet provocatieve uitspraken en kan heel goed ironiseren. Af en toe weet je niet precies wat hij wel of niet meent.' 'Hij presenteert zich een-op-een heel anders dan op de Bühne', zegt Alexander Later (35), die bij Baudet op het Stedelijk Gymnasium in Haarlem zat en met hem in klassieke muziekgezelschappen speelde. 'In een tweegesprek is hij veel

genueanceerder en luistert hij beter.' Kaptein herkent dat. 'In de Tweede Kamer geeft hij niet gauw toe dat hij ongelijk heeft. Maar als je ergens met hem staat te praten dan is hij veel milder, voorzichtiger en ontvankelijker voor kritiek.'

Al kan een discussie ook snel vastlopen, zodra Baudet met argumentatie op de proppen moet komen. 'Thierry is er nu wat stiller over, maar hij heeft regelmatig gepleit voor een Nexit. Mijn vraag aan hem was en is: "Leg mij op grond van feiten uit dat zo'n Nexit beter uitpakt voor Nederland dan bij Europa blijven." Dan lacht hij wat, we nemen nog een biertje en dat was het. De discussie is volledig feiten-vrij geworden. Thierry is een dromer. Maar het probleem is dat in de echte wereld feiten soms in de weg staan van de dromen.'

Terug naar de universiteit: vorige week zei Baudet in zijn overwinningsspeech dat 'we worden ondermijnd door onze universiteiten', terwijl hij er zelf is gepromoveerd. Waling: 'Ik denk dat hij bedoelt dat op de universiteiten vooral politiek correct wordt gedacht. Behalve op zijn eigen afdeling metajuridica in Leiden, merkte hij nergens anders binnen de universiteit iets van die intellectuele openheid die hij zo waardeerde. Tijdens zijn postdoc in Tilburg is hij daar op afgeknaapt. Hij vond de sfeer er verstikkend.'

Dat gold ook op de middelbare school, zegt Later. 'Hij had het niet naar zijn zin. Zo vond hij dat veel docenten niet naar hem luisterden. Uitstekende docenten noemde hij juist "mensen die niks konden" en "geen boeken hadden gelezen". Hij voelde zich een eenling en niet serieus genomen door de mensen met wie hij in debat ging, vooral wanneer hij niet met hen op één lijn lag.'

'Ik zag in hem niet meteen een politicus, laat staan een bestuurder', zegt Kaptein. 'Hij heeft iets dwarsigs, dat is niet het eerste kenmerk van een goed bestuurder. Hij gaat nu eenmaal tegen dingen in; wil mensen wakker maken.'

Waling: 'Tegen zijn omgeving heeft hij lang volgehouden dat hij de politiek niet zag zitten. Hij vond het kinderachtig gedoe. Maar gaandeweg merkte hij dat ideeën vormen één ding is, maar invloed hebben een tweede.'

DOOR VINCENT BONGERS, ANOUSHKA KLOOSTERMAN EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

'Aan de meisjes zitten in het kasteel'

Journalist Constanteyn Roelofs (30) leerde Baudet in 2015 kennen in een bierkelder op de Amsterdamse Herengracht 74, het hoofdkwartier van Forum voor Democratie.

Roelofs werkte destijds voor een businessblog van Jort Kelder, die toen nog bij FvD was aangesloten. In die periode ging Roelofs een keer naar een van de weekends die Baudet organiseerde, in kasteel Sterkenburg in Utrecht.

Daarvoor nodigde Baudet sprekers uit met een 'uitgesproken signatuur', maar niet met uitsluitend hetzelfde gedachtegoed.

'Wat dat betreft was het een open forum. Hij nodigde bijvoorbeeld ook Casper Thomas uit van *De Groene Amsterdammer* en een paar D66'ers,

die hij kende via verschillende leesclubjes waar hij in heeft gezeten.'

Dat soort weekends bestonden niet alleen maar uit het uitwisselen van ideeën en meningen, weet Roelofs. 'Er werd chic gedineerd met recepten uit de klassieke boreale keuken, een hoop wijn gedronken en aan de meisjes gezeten. Er was ook een celloconcert. Het ging echt op z'n Thierry's.'

'Dat FvD uiteindelijk een politieke partij is geworden, is een manier om zijn ego te strelen, zichzelf van een degelijk inkomen te voorzien en zo de Thierryshow in stand te houden. Die jongen is volledig mislukt in de wetenschap. Het land dienen is niet zijn hoofddoel, daar ben ik honderd procent van overtuigd.'

Brief

Pas op voor cyberaanvallen!

Met het aantal computers, medewerkers en studenten dat de Universiteit Leiden heeft, worden er dagelijks tientallen virussen onschadelijk gemaakt. Maar soms gebeurt er iets bijzonders, en soms is er zelfs sprake van een gerichte, grootschalige aanval. Dat laatste is de universiteit in januari overkomen; er werd een geavanceerd virus verspreid dat speciaal gemaakt is om grote organisaties te treffen. Het virus verspreidde zich in eerste instantie via e-mail, waarbij de mail vaak afkomstig leek van een collega. Maar daarnaast verspreidde het zichzelf ook via het netwerk. Het heeft het ISSC (de ICT-dienstverlener van de universiteit) ruim twee weken gekost om het virus helemaal te neutraliseren en alle aangerichte schade te herstellen. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van de kennis en kunde die de universiteit zelf in huis heeft, onder andere bij het Leiden Institute of Advanced Computer Sciences, het LIACS.

Het virus was een trojan met de naam ‘Emotet’, een kwaadwillend programma vermomd als iets onschuldigs. In dit geval was het een Engelstalig mailtje over een niet betaalde rekening, met de ‘rekening’ als Word-bestand bijgevoegd. Werd het Word-bestand geopend, dan werd de computer onmiddellijk besmet. Het virus ging dan aan de slag met het binnenhalen van nog meer ellende, waaronder onderdelen die wachtwoorden uit de browsers konden stelen en onderdelen die voor verdere verspreiding over het netwerk konden zorgen.

Toen er meerdere van dat soort mailtjes bij het ISSC waren gemeld, werd al snel duidelijk dat dit geen gewoon virus was. Computers die besmet waren en opnieuw waren uitgerold (voorzien van een verse Windows installatie) werden al snel opnieuw besmet, ook als de gebruiker niet opnieuw een verdacht Word-bestand had geopend.

Bij de verdere analyse heeft het ISSC ook een aantal studenten ingeschakeld. Het ISSC werkt met studenten van onder andere het LIACS voor het ondersteunen van Linux werkplekken, voornamelijk bij de faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. Vijf studenten vullen daar samen één fte. Met hun hulp werden er steeds meer domeinen in Rusland, China en Afrika waarmee het virus probeerde de communiceren, geïdentificeerd in de code ervan. Deze domeinen konden vervolgens geblokkeerd worden.

Het virus verspreidde zich via een e-mail die vaak afkomstig leek van een collega

En de werking van het virus werd ontleed, waardoor de verspreidingsmethode op het netwerk tegengehouden kon worden. Uiteindelijk zijn veertien verschillende varianten van hetzelfde virus ontdekt en ontleed. Dankzij al deze informatie konden de juiste maatregelen genomen worden. Onder andere blokkades in de firewall, filters in de mail, aanpassingen aan de werking van de Windows installatie en instellingen van de antivirus. Ook moesten er 174 computers opnieuw uitgerold worden. Maar er moest ook veel communicatie plaatsvinden, met getroffen gebruikers maar ook, om verdere besmettingen te voorkomen, met alle medewerkers en studenten van de universiteit. Een enorme klus waar niet alleen het ISSC, maar ook informatiemangers bij de faculteiten ruim twee weken hun handen aan vol hebben ge-

had, binnen en buiten kantoortijden. Het bestrijden van virussen blijft altijd een wapenwedloop. Het netwerk van de universiteit is nu weer een stukje robuuster dan het al was, maar de virusmakers blijven natuurlijk ook door ontwikkelen. En niet alleen virussen zijn een probleem, ook ‘phishing’ naar wachtwoorden. In februari was er nog zo een, een mailtje van ‘ITService’ over ‘openstaande items in een schema’, waar iets mee gedaan zou moeten worden. De link in het mailtje leidde naar een kopie van een pagina van de universiteit, waar gevraagd werd om gebruikersnaam en wachtwoord.

Daarom blijft waakzaamheid altijd geboden. Het belangrijkste advies blijft: bij twijfel, bel het ISSC (071-527 8888) zodat de helpdesk mee kan kijken of er mogelijk sprake is van een virus of van phishing. En klik niet op verdachte bestanden die per mail binnenkomen, zeker niet als de ontvanger onbekend is, of als de inhoud van de mail niet overeenkomst met wat te verwachten valt van degene van wie de mail afkomstig is. Gaat het toch mis, neem dan in elk geval contact op met het ISSC zodat verdere verspreiding kan worden voorkomen en de helpdesk kan helpen om te zorgen dat er weer veilig verder kan worden gewerkt.

Julian van der Kraats is teamleider Customer Support bij het ISSC en oud-student filosofie van de Universiteit Leiden

Zou jij in een phishing mail trappen? Test hoe bewust jij je bent van je cybergedrag op https://game.cybersaveyourself.nl Cybersave yourself is een beveiligingsawareness campagne voor onderwijs en onderzoek met als doel om medewerkers en studenten mee bewust te maken van informatiebeveiliging en privacy’

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,— per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands, 3havo. Nederlands, 2hbo, onderzoeksverslagen maken. *Engels, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 2vmbo. *Frans, brugklas mavo-havo. *Engels, 5 havo. *Natuurkunde, 3 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Frans, Nederlands, Engels, brugklas mavo. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,— incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Dhr. W.M. de Vries hoopt op dinsdag 2 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Tumor biological characteristics of vestibular Schwannomas’. Promotor is prof.dr. P.C.W. Hogenboom.	1848, biografie Dirk Donker Curtius’. Promotor is prof.dr. H. te Velde.
Mw. A. Rheeder hoopt op woensdag 3 april om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is ‘Architectural terracottas from Akragas’. Promotor is prof.dr. N. Sojc.	Mw. E.F. van Dam van Isselt hoopt op donderdag 4 april om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Geriatric Rehabilitation for older patients with COPD; integration of rehabilitation and palliative care’. Promotoren zijn prof.dr. W.P. Achterberg en prof.dr. N.H. Chavannes.
Dhr. M.J. van de Waardt hoopt op woensdag 3 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is ‘De man van	Mw. L.S.F. Boogerd hoopt op donderdag 4 april om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is ‘Fluorescence-enhanced surgical navigation’. Promotor is prof.dr. C.J.H. van de Velde.

PROGRAMMA STUDIUM GENERALE Leiden en Den Haag
 www.universiteitleiden.nl/studium-generale

Studium Generale organiseert brede activiteiten voor studenten, medewerkers, alumni en andere geïnteresseerden die graag over de grenzen van hun vakgebied heen kijken. Voor een uitgebreid programma zie: www.universiteitleiden.nl/studium-generale. Voor een papieren programmaboekje mail uw postadres naar studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl

SERIE: DUISTERE DYSTOPIEËN
DOEMDENKEN OVER DE
TOEKOMST

TIJD EN PLAATS
19.30 - 21.30 uur
Zaal 019, Lipsius
Cleveringaplaats 1, Leiden

DO|4|04
Brave New World
NA DE PAUZE
Nineteen Eighty-Four

DO|11|04
Aantekeningen uit het ondergrondse
NA DE PAUZE
Wij

DO|18|04
Het Proces
NA DE PAUZE
The Day of the Triffids

DO|2|05 (KJKHUIS)
Filmvertoning:
Das Leben der Anderen
(DU 2006, 137’, Nederlandse ondertiteling)
21.00 uur
Het Kijkhuis, Vrouwenkerksteeg 10,
2312 WS Leiden
Kosten € 10,5 per kaartje
Kosten Cineville € 0 per kaartje

**SERIE: TWEE STEDEN, ÉÉN
GESCHIEDENIS
THESSALONIKI & SMYRNA (1897-
1923)**
Lezingen in het Nederlands. Na de pauze een Engelstalige introductie bij de documentaires (allen met Engelse ondertiteling)

TIJD EN PLAATS
19.30 - 22.00 uur
Zaal 019, Lipsius
Cleveringaplaats 1, Leiden

WO|10|04
Lezing: Grieken en Turken in Klein-Azië. Vreedzame co-existentie en etnisch geweld
NA DE PAUZE
Documentaire: The Sacking of Phocaea, 1914
(GR 2016, 50’ Engelse ondertiteling)

WO|24|04
Lezing: Van Ottomaans Selanik naar Grieks Thessaloniki. De wedergeboorte van een stad (1912-1917)
NA DE PAUZE
Documentaire: The Great Fire of Salonica (GR 2017, 62’ Engelse ondertiteling)

WO|8|05
Lezing: Het paradijs verloren? Smyrna en het einde van een kosmopolitische wereld
NA DE PAUZE
Documentaire: Smyrna. The Destruction of a Cosmopolitan City, 1900-1922 (GR 2012, 87’ Engelse ondertiteling)

WO|22|05
Lezing: Permanente scheiding? De gedwongen Grieks-Turkse bevolkingsuitwisseling van 1923
NA DE PAUZE
Documentaire: Twice a Stranger: the Treaty of Lausanne (GR 2014, 51’ Engelse ondertiteling)

WO|29|05 (KJKHUIS)
Filmvertoning:
Roza of Smyrna
(GR 2016, drama, 97’ Engelse ondertiteling)
21.00 uur
Het Kijkhuis, Vrouwenkerksteeg 10,
2312 WS Leiden
Kosten € 10,5 per kaartje
Kosten Cineville € 0 per kaartje

SERIE: 50 JAAR WOODSTOCK, DRIE
AVONDEN VAN ‘PEACE & MUSIC’

TIJD EN PLAATS
19.30 - 22.00 uur (inloop 19.00)
Gebr. de Nobel
Marktsteeg 4-8
2312 CS Leiden

DI|7|05
Sea of Madness – Introductie
NA DE PAUZE
I Had a Dream – Hoe wit was Woodstock?
Gideon Roggeveen en Erik Olijerhoek draaien vinyl.

DI|14|05
We’re Not Gonna Take It - Theodore Roszak, de professor van de tegencultuur
NA DE PAUZE
No Fortunate Son – Vietnam, popmuziek en Woodstock
Peter Visser draait vinyl

DI|21|05
Foxy Lady – De seksuele revolutie in de Sixties
NA DE PAUZE
Going up the country – De Nederlandse festival-geschiedenis

**SERIE: GLOBAL CHALLENGES
TIME AND VENUE**
7:00 pm-8:30 pm
Auditorium, Leiden University College
Anna van Buerenplein 301, The Hague
Voertaal Engels/in English
Limited seats available – please register in advance through our website!

WED|10|04
The global challenge of the environmental impact of nanomaterials and how to develop better (nano)technologies

WED|8|05
Topic to be announced

SERIE: HUMAN PERSPECTIVES

TIME AND VENUE
7:30 pm-9:00 pm
Room 019, Lipsius Building
Cleveringaplaats 1, Leiden

THU|9|05
Managing Diversity in Organizations: A challenge and an opportunity

SERIE: LEIDS EUROPA FESTIVAL
In samenwerking met Europa Instituut en Gemeente Leiden

ZA|30|03
Brexit & Beverages: three short lectures (in English)
13.30 – 15.30 uur
Stadsgehoorzaal Leiden (foyer)
Breedstraat 60, 2311 CS Leiden

D|2|04
Frans Timmermans
16.45 – 19.00 uur
Marekerk
Lange Mare 48, Leiden

VR|5|04
Wegwijs in Europa
16.00 – 18.00 uur (inloop 15.30 uur)
Stadhuis
Stadhuisplein 1, Leiden

DO|16|05
Migratiedebat
19.00 – 21.30 uur
Klein Auditorium, Academiegebouw
Rapenburg 73, Leiden

Worden zij straks de baas?

Opmars van virtuele assistenten leidt tot ethische problemen

Virtuele assistenten als Alexa en Google Home worden steeds belangrijker, denkt Stanford-hoogleraar Monica Lam. Zij werkt aan een *open source*-variant die je kan programmeren in gewone taal, en die beter omgaat met privacy en de vrije markt.

DOOR BART BRAUN ‘Er waren in 2008 al mensen, waaronder ikzelf, die de problemen met Facebook voorspelden. Vandaag de dag zijn die problemen eigenlijk niet meer op te lossen: er zitten twee miljard mensen op Facebook en Facebook-apps als Instagram en WhatsApp. Wat valt daar nog aan te doen? Je moet zoiets aan zien komen, en het probleem oplossen voordat het er is.

‘Op dit moment zijn er zo’n vijftig miljoen mensen in alleen al de VS die *virtual home assistants* als Alexa of Google Home gebruiken. Dat is heel snel gegaan, als je bedenkt hoe nieuw ze nog zijn. Naarmate ze hun

gebruikers beter leren te begrijpen, en met meer en meer elektronica kunnen samenwerken, zullen ze nog veel populairder worden.

‘Ze zijn de toegangspoort, en ze bezitten het platform. Dat maakt ze op drie manieren gevaarlijk. Ze bepalen wat je te zien krijgt, ze verzamelen een heleboel persoonlijke data, en als ze die data eenmaal hebben, gaan ze ervan leren en proberen beter te worden. Je kan je bijvoorbeeld voorstellen dat artsen de bloeddruk van hun patiënten door krijgen van hun virtuele assistenten. Als genoeg dokters dat doen, heeft de kunstmatige intelligentie een enorme hoeveelheid data. Die kan daar patronen in vinden, en proberen om de bloeddruk te verbeteren. Dan neemt die machine ineens de rol van arts op zich. Die veranderingen zal je overal gaan zien.

‘We meten straks mensen met een enorme mate van detail. En de grote vraag is: zijn er slechts één of twee bedrijven die daarvan profiteren, of niet? Zelfs als je die bedrijven vertrouwt met je data is het beter voor

de innovatie als er open competitie bestaat.

‘Met mijn collega’s in Stanford werk ik aan Almond, een virtuele assistent die open is: iedereen mag de code zien, iedereen mag het gebruiken, en iedereen mag applicaties of dingen bouwen die met Almond samenwerken. Je bepaalt zelf welke data hij met wie deelt, en je kan hem zelf programmeren.

‘Op dit moment gebruik ik hem vooral om me erop te wijzen als ik vergeet mijn auto op te laden, maar je kan hem van alles laten doen. Een geïntegreerde *messenger*, in plaats van allemaal losse. Opdrachten als: “Als de prijs van de Bitcoin onder de tweeduizend dollar zakt, stuur dan een berichtje naar mijn collega’s via Slack” of “Als ik wegga van mijn werk, zet dan thuis de verwarming vast aan.”

‘Stel je een astmapatiënt voor. Die blaast twee keer per dag in een longfunctiemeter die verbonden is met de assistent. Je kan dan de veranderingen bijhouden, en als de dokter vraagt: “Stuur mij een email als het volume lager wordt dan zo-en-zoveel”, kan jij je assistent toestemming geven om dat te doen. Hij kan jou waarschuwen als de lucht te vies is om te hardlopen, en je ouders waarschuwen als je in het ziekenhuis bent.

‘Dat programmeren doe je in natuurlijke taal. Kunstmatige intelligenties zijn inmiddels ver genoeg om de overstap van de *graphic user interface*, zoals Windows of het touchscreen van je telefoon, naar de *linguistic user interface* te maken. Je geeft eenvoudige als-dit-dan-dat-opdrachten, en de bijbehorende code wordt gegenereerd. Het werkt ook omdat mensen snappen dat ze met een computer praten. Je zegt niet “zorg dat het lekker warm

wordt”, maar je zegt “zet de verwarming op 21 graden.”

‘We stoppen steeds meer nieuwe dingen in Almond, ook al is de basis eigenlijk nog niet goed genoeg. Ik heb domweg de mensen niet om dat te doen. Ik wil een alliantie met het bedrijfsleven opzetten, en hopelijk hebben zij dan wel de menskracht ervoor. Waarom ze dat zouden willen? Omdat de opkomst van virtuele assistenten nu uit dreigt te lopen op een duopolie. De markt voor huis-assistenten lijkt al verdeeld: op elektronicabeurzen zie je producten die samen kunnen werken met Google Home, de Alexa van Amazon, of allebei, en verder eigenlijk niks.

‘Die situatie bestond vroeger ook in de netwerkwereld. Alles ging via Cisco, en als je iets wilde veranderen, moest je je bedrijf aan hen verkopen. Een Stanford-collega van mij ontwikkelde toen het zogeheten Software-Defined Network, en allerlei bedrijven, waaronder Google, werkten mee, omdat in een open markt iedereen kan innoveren. Het feit dat de assistenten nog een nieuw platform zijn, helpt ook. De markt voor besturingssystemen werd jarenlang gedomineerd door Windows, en het open Unix/Linux werd nooit echt groot. Maar toen kwam de smartphone, en die draaien op het op Linux-gebaseerde Android. De Windows Phone legde het af.

‘Ik reken erop dat er genoeg bedrijven zijn die willen concurreren met Amazon en Google. Apple bijvoorbeeld, en grote winkelketens als Safeway. Alexa gaat het niet makkelijk voor je maken om dingen bij een concurrent van Amazon te kopen, per slot van rekening. De rest is samen behoorlijk machtig, en niemand wil onder de plak van die twee bedrijven zitten.’

Babygehuil

Het hormoon vasopressine speelt niet alleen een rol in je urine-huishouding, maar ook bij sociaal gedrag. Leidse en Rotterdamse onderzoekers wilden die rol beter onderzoeken, en legden daarom 25 aanstaande vaders in de MRI-scanner. Daar moesten ze naar huijlende baby’s luisteren.

Verandert dat hormoon de manier waarop de mannen reageren? De vakliteratuur spreekt zichzelf tegen. In dierproeven moedigt vasopressine ouderschapsgedrag aan, maar bij mensen niet altijd. Conclusie van deze proef, na te lezen in *Hormones and Behavior*: die invloed is er, maar niet bij alle vaders-in-spe evenveel. Bij zonen van ouders die uitingen van affectie onthielden als hun kind zich slecht of teleurstellend gedroeg (pedagogen spreken van *love withdrawal*), heeft het hormoon minder invloed op hoe de hersenen op gehuil reageren dan bij de zonen van ouders die niet zo opvoedden. Het geven van context, bijvoorbeeld ‘dit kindje is ziek’ lijkt de gevolgen van het hormoon dan weer te vergroten.

Slechtere seks

Medicijnen hebben bijwerkingen, en soms hebben die invloed op het seksleven van de gebruiker. Artsen zijn hier niet altijd even goed van op de hoogte: een cardioloog is toch meer met je hart bezig dan met andere lichaamsdelen.

Farmaciestudent Rineke Gordijn is hoofdauteur van een artikel in *Drug Discovery Today* dat alle in Nederland beschikbare medicijnen met seksuele bijwerkingen op een rijtje zet. Dat zijn er nogal wat: 346, afkomstig uit vrijwel alle klassen van geneesmiddelen. Bij zo’n honderd daarvan ervaart meer dan een op de honderd gebruikers effecten als veranderde zin in seks, vaginale droogheid of spontane erecties. De één z’n probleem is de ander z’n oplossing, moet wel gezegd.

Het lijstje omvat ook het antidepressivum citalopram, dat ook wordt voorgeschreven tegen te snel klaarkomen, en het hartmedicijn sildenafil, beter bekend als viagra.

Seksuele bijwerkingen zijn sowieso jammer, en dat wordt nog erger als iemand daardoor het middel niet meer of niet meer op de goede manier gebruikt. Ze zouden dan ook een belangrijkere rol moeten spelen in het voorschrijfbeleid, aldus Gordijn en co.

Microplastics

Leidse milieuwetenschappers beschrijven in *Environmental Pollution* een experiment met watervlooiën. Dat zijn zo’n beetje de standaardbeesten om waterkwaliteit mee te testen: als je wilt weten of een stofje kwaad kan in het milieu, begin je met kijken of het kwaad doet bij watervlooiën. In dit specifieke geval: microplastics. Hele kleine stukjes plastic, die werkelijk overal ter wereld aanwezig zijn: in de diepzee, in bier en honing.

Voor veel onderzoekjes naar microplastics pakken wetenschappers het makkelijk aan: je kan ze kant-en-klaar kopen. Tot voor kort zaten ze in dingen als bodyscrubs. Maar dat is niet precies hetzelfde als plasticdeeltjes die langzaam maar zeker tot microformaat zijn gesleten: die laatste hebben vaak een ruwer oppervlak. De Leidsearen vergeleken gekochte microplastics met korreltjes die ze fijn hadden gemalen.

In de onderzochte, vrij hoge, concentraties zijn allebei de soorten plastic slecht voor watervlooiën: ze krijgen minder kleine watervlootjes. Hoe kleiner de watervlooiensoort, hoe meer last ze er van hebben. De zelfgemalen microplastics kunnen minder kwaad dan de plasticdeeltjes uit de fabriek, lijkt het.

Maar ja, die zijn natuurlijk niet precies even groot, en ook drevende de twee deeltjes niet even goed. Een eenvoudige vraag als ‘zijn microplastics slecht voor watervlooiën?’ ontaardt dus al gauw in een discussie over welke plastics, in welke concentratie, bij welke watervlooiën om in het achterhoofd te houden bij verder onderzoek.

Monica Lam

Monica Lam is hoogleraar computertechnologie aan Stanford University, en was in Leiden voor de Ada Lovelace-lezingen, waar het informatica-instituut LIACS belangrijke vrouwelijke sprekers voor uitnodigt. Ze werkt aan virtuele assistenten die je in gewone mensentaal kan programmeren, maar daarnaast is ze ook expert in zogeheten compilers (die code in de ene programmeertaal vertalen in een andere) voor supercomputers en de beveiliging van webapplicaties.

Drones cannot commit crimes

So, who is responsible?

We need international treaties on armed drones and an authority to enforce those agreements, argues US Marine and PhD student James Welch.

BY BART BRAUN The Americans and British thought that Muammar Gaddafi had left the country, but in reality, the Libyan dictator gave himself away. They intercepted a phone call: he's still in Sirte and about to flee. So when a column of some hundred vehicles set off, the Western army commanders knew: there he goes. An American Predator drone, a tiny aircraft controlled by a pilot in Nevada via a satellite connection, was launched from Sicily.

The drone shot some Hellfire anti-tank missiles at the convoy and Gaddafi ran from his car into a free-standing building that happened to be occupied by Libyan rebels, who tortured him and then shot him.

Gaddafi was the worst kind of thug, a rapist and responsible for torture and slaughter of many people; he also backed international terrorism with financial aid. Nonetheless, the drone attack was controversial, as James Patrick Welch, a legal expert on drones, explains.

"You might argue that he was the army commander, but at the time he was on the run and no longer an actual threat. Fleeing is a kind of surrender. There are people who claim this was a targeted killing

and not an assassination, but they are really blurring the lines there."

Welsh (1955), an American, has led a "very active and adventurous life", as he calls it. Nowadays, he trains police officers in Belgium and Abu Dhabi, but back in the seventies he was a member of the US Marine Corps. He has also served in warzones in Iraq and Afghanistan training the Military Police. "Two cars full of explosives rammed the wall of the base in Afghanistan where I was stationed and blew it up, then men with guns came running through the hole in the wall – America had to give up the base."

"I recall my first encounter with an armed drone," Welch writes in his thesis. He was serving in Iraq at the time. "It was heavily laden with Hellfire missiles as it buzzed close by, just above my head. I was driving close to the landing strip and, despite being on the 'just side', there was something remarkably eerie about the experience, that sent a shiver down my spine. That experience, and other ones like it, allowed me to comprehend and relate, at least marginally, the sort of psychological trauma faced daily, by many, both guilty and innocent alike."

Last week, he faced another kind of opponent, one that is new to him: the opposition committee at his doctoral defence. His dissertation has the thriller-like title *The Grotius Sanction: Deus ex Machina* and discusses the legal and ethical aspects of drones used in war

and counter-terrorism. Its most important recommendation is international regulations for the use of armed drones, which requires an international institution that has the actual power and authority to enforce those regulations.

"War in the twenty-first century is completely different from anything that has come before"

"The treaties should at least recognise that war in the twenty-first century is completely different from anything that has gone before", Welch continues. "The time of huge armies in distinctive uniforms meeting on the battlefield is gone. We need a clear, common language because one person's pre-emptive self-defence is another's unbridled aggression. Thirdly, nations must be able to defend themselves against these new threats, but that response should be proportionate and subject to international law. It should also be possible to hold them to account for any violations. The law should apply to everybody, or it the law for none."

If the rest of the world wants these rules and enforcement too, it's high time we did something

about it. The United States already have a fleet of ten thousand Unmanned Combat Aerial Vehicles (military people are bit disdainful of the term "drone") and another fifty countries also have them or are working on it. The Dutch army, too, have ordered a range of drones, intended for reconnaissance for the time being, but the airforce's four largest ones could be fitted with weapons.

There's another reason to get a move on – according to Welch, it's only a matter of time before drones and other armed robots are fully autonomous. "That raises entirely new questions about responsibility. Something is only a crime if there is a *mens rea*: the intention to commit a crime. A machine does not have intentions, so it can't commit a crime. So, who is guilty if something goes wrong? The programmer? The commander who dispatched the robot? The politician who controls the commander? Or do they share the guilt?"

Ethics, argues Welch, should be the principle on which drones, especially fully autonomous ones, are built instead of some thoughts on the problem in hindsight when the hangar door is already wide open. "So far, that's not been the case: the makers simply wanted to fulfill a tactical demand. We can already see the consequences of that: the Iranians managed to capture an American recon drone and now they say they can copy it."

In Welch's opinion, humans should always be in the loop some-

where, particularly for killing operations. "We give the robots a license to kill, based on their analyses. But machines do not have our emotional intelligence, so they can't interpret the question of whether something is a legitimate target. How do you surrender to an autonomous drone, for example? Can it comprehend surrender?"

The biggest ethical issue, one that is already a problem, is that they are very cheap, in political terms. Yes, innocent people are killed, but drones still do a better job than bombs or missiles. "We don't actually know how many innocent people have become victims. The media can't reach the places that are attacked so they have to obtain news from local, often tribal sources. Of course, the guns are removed from the victims before they take the picture, so everyone seems innocent."

Another – even greater – political advantage is that if the pilot is not in the aircraft, you don't have to deal with dead pilots, obviously increasing the temptation to deploy drones more often. "Former President Obama, for all his Nobel Peace Prize, was the real king of drones. He ordered huge volumes of drone attacks, even though you just create more enemies and terrorists if you deploy drones indiscriminately. Attacks like that should only be used for a decapitation strike, when you want to take out just one major player. Hellfire missiles are not Snickers bars that you can just toss around freely."

Cultuur

Na coming-out kwam de ellende

Alleen op gayfeesten vond Fahd Larhzaoui acceptatie

Uit de kast komen leidt niet automatisch tot geluk, ondervond acteur Fahd Larhzaoui, die werd verstoten door zijn familie. 'Ik blijf mezelf niet wegcijferen.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Na afloop van het stuk kwam er een Marokkaanse man naar me toe met tranen in zijn ogen', zegt Fahd Larhzaoui (40). 'Hij vertelde dat hij door mijn verhaal weer verder kon met zijn leven. Ik weet niet wat er allemaal met hem aan de hand was. Maar ik dacht wel "wow", ik ben blij dat de voorstelling hem dat duwtje in de goede richting heeft gegeven. Wat dat betreft is het een heftige ervaring om dit stuk te spelen. Er komen veel emoties los bij het publiek.'

Zaterdag staat de acteur en theatermaker met zijn tweede solo-voorstelling *Shirt uit Fahd!* in Theater Ins Blau. In zijn eerste solostuk *Schijn* uit 2014 vertelde Larhzaoui over de zoektocht naar zijn eigen identiteit. Hij was in 2003 uit de kast gekomen, zijn familie had moeite om zijn homoseksualiteit te accepteren. 'Die voorstelling ging over mijn worsteling om het leven te kunnen leiden dat ik zelf wil. Ik had mijn familie ruim van tevoren ingelicht dat ik *Schijn* ging spelen. Ze vonden het niet fijn dat ik het verhaal op de planken bracht. Ze waren er echt op tegen.'

Vervolgens kwam er heel veel media-aandacht voor het stuk. 'Het werd van iets kleins, echt iets ontzettend groots. Dat had een grote impact op hen. Mijn familieleden schaamden zich voor de voorstelling, dachten dat ze niet normaal meer over straat konden. Ik heb drie broers en twee zussen. Die hebben toen het contact met mij verbroken. Mijn moeder is in 2010 overleden. De enige die ik nog spreek is mijn vader.'

In het begin vertelde Larhzaoui aan iedereen dat het nog wel goed zou komen. 'Nou, niet dus, ondanks al mijn pogingen om het contact te herstellen. Ik ben als een propje papier weggegooid. Steeds probeerde ik dat papiertje weer open te vouwen en glad te strijken. Dan houdt het een keer op. Ik blijf mezelf niet wegcijferen; ben gestopt met vechten voor iets dat al dood is. Ik kies nu helemaal voor mezelf, maar ben wel heel kwaad op mijn familie dat zij het zover hebben laten komen.'

De acceptatie waar Larhzaoui naar op zoek was, vond hij op grote gayfeesten. 'Het maakt daar niet uit hoe je eruitziet. Wat voor je kleding je aanhebt. Je wordt volledig opgenomen in de groep. Ik ging drugs gebruiken, terwijl ik daar altijd fel tegen was.'

En, ja, op de dansvloer ging het shirt vaak uit, vandaar de titel van de voorstelling. 'De mensen op die feesten zijn mijn lotgenoten. Tijdens die nachten voelde ik me vrij. Ik ben naar feesten geweest waar 8000 man op af kwam, dan is er een enorme eenheid. Maar als je dan weer naar huis gaat, ben je toch weer eenzaam.'

Het is niet zo dat coming-out automatisch naar geluk leidt, legt Larhzaoui uit. 'Dan is het nog niet afgelopen, maar begint de ellende eigenlijk pas. Dat lastige verhaal hoor je vaak niet, maar dat moet wel verteld worden en dat doe ik in *Shirt uit Fahd!* - een stuk over *facing the facts*. Ik maak het leven niet langer zoeter dan het is. Het is wat het is. *Deal with it*.'

Fahd Larhzaoui,
Shirt uit Fahd!
Theater Ins Blau,
zaterdag 30 maart, € 16,50

Foto Bas de Brouwer

Eliza's verwonderingen

Kijk ook eens naar randzaken

Serie over de collectie van De Lakenhal

Tot aan de heropening stort masterstudent film & photographic studies **Eliza Jordaan** zich op de verborgen schatten van Museum De Lakenhal.

Hoe zou het zijn om een kunstwerk dag in dag uit te omhelzen? Overdag, wanneer honderden museumbezoekers een voor een stil blijven staan om het werk aan te gapen, ben jij degene die het vasthoudt.

Jij hebt de eer de kijker iets heel bijzonders te presenteren. Ze komen niet voor jou, maar voor de inhoud. Dat weet je best. Maar zonder jouw aanwezigheid hebben ze een totaal andere ervaring.

Jij biedt de juiste omstandigheden, jij biedt het kader voor hun beleving. Zoals het podium voor het toneelstuk, de microfoon voor de muzikant of de spitzen voor de ballerina. Het is makkelijk deze af te doen als randzaken, maar dit zou hun eer te na zijn.

Besteed aandacht aan de omlijst-

ting, want deze is allesbepalend voor jouw kunst-ervaring. Een 'juiste' lijst kiezen is niet makkelijk. Ik las onlangs hoe kunsthistoricus Andrew Graham-Dixon (werkzaam bij veilinghuis Christie's) de afwegingen opsomde die gepaard gaan met het kiezen van een schilderijlijst. Na een lange uiteenzetting concludeerde hij dat smaak uiteindelijk bepalend is voor de keuze.

Goh.

Maar een lijst weerspiegelt ook de tijdgeest en kan iets zeggen over de sociaaleconomische klasse van de eigenaar. Weelderig barok, goud en overdaad? Of sober, bescheiden en eenvoudig?

Dit exemplaar uit de collectie van Museum De Lakenhal heeft een beetje van beide. Het heeft (nog) geen kunstwerk. De potentie van de kunstervaring is daarmee eindeloos.

Welk doek heeft het vroeger omlijst? Welk werk zal het in de toekomst aan ons presenteren?

Nu is 'ie leeg. Slechts de schaduw van zijn eigen hout vult de binnenkant. Donkere banen grijzig en

zwart is alles wat deze lijst ons toont. Het omhulsel geworden tot object *an sich*.

Als we deze lege lijst in het museum zouden hangen, zouden mensen zich dan afvragen waarom er geen kunst in hangt? Of denken ze dat deze schilderijlijst het werk is. Mischien wel dat laatste.

Piero Manzoni deed ooit iets vergelijkbaars met een sokkel. De sokkel, normaal gesproken het voetstuk voor een kunstwerk, was het werk. *Socle du Monde* (1961), een ondersteboven geplaatst blok als ware het de sokkel van de wereld. Het stelde vast dat de wereld het grootste kunstwerk is ooit gemaakt. Geniaal.

Een lijst vormt de grenzen van een kunstwerk. Dit exemplaar is in afwachting van een werk, klaar om te omkaderen. Nu, nog leeg, biedt het ons grenzenloosheid: alles is nog mogelijk.

Donkere schilderijlijst met een vergulde binnenlijst, 18de eeuw
Maker: Anoniem Foto Collectie Museum De Lakenhal

Kamervragen

Column

Linkse hobby

Afgelopen Provinciale Statenverkiezingen stemde ik op een linkse partij en daar moet je je dan ook naar gedragen. Zodoende ging ik op zondagmiddag naar een opera, *De Barbier van Sevilla* van Gioacchino Rossini, met de grootmoeder van mijn vriend. Het was de tweede keer dat ik haar ontmoette – de eerste keer was bij een kerstdiner en hoewel dat erg gezellig was, is het nog maar zien of dat ook één op één zo is.

Zoals het mij betaamt had ik genoeg achtergrondinformatie ingewonnen, dus ik zei 'dat mijn vriend me had verteld dat ze Carmen ooit in Verona had gezien' en vroeg haar hoe dat was. Dat bleek niet Carmen maar Aïda te zijn geweest – terwijl hij óók links stemt. Hoe dan ook vertelde ze over een avond in Verona waar ze inderdaad naar de opera was geweest, mét Maria Callas. Om drie uur 's nachts was het klaar en aten ze op straat de allerzotste meloenen ooit. Het kwam op me over als een heel pure herinnering. 'Ja, maar Maria Callas was wel dikker dan je zou denken.'

Halverwege de opera was er een pauze van een half uur, waarin ik door Oma op pad werd gestuurd om drankjes te halen. Ze twijfelde even tussen sinaasappelsap of appelsap, maar uiteindelijk werd het toch cassis: 'Lekker verfrissend!' Ze bleef zelf in de zaal zitten, want 'ze had geen zin in al dat gedoe aan de bar'.

Daar ging ik wel even door. Ik kom immers uit de Randstad: ik weet wat drukte is en ik weet zeker wat drukte voor de bar is. Eenmaal daar aangekomen kwam ik tot de realisatie dat ik de afgelopen tweeëntwintigjaar in een waan leefde, want ik wist geheel niet wat drukte was. De drankjes waren namelijk gratis, ongeacht wat of hoeveel je ervan nam. Daar zag ik ze. Onder het mom van 'lopen doen we toch al slecht' stond daar de linkse, bejaarde grachtengordelélite uit het Oosten binnen een half uur drie gratis witte wijntjes naar binnen te haggen. Om de schijn hoog te houden werden ze wel per stuk besteld.

Na afloop zitten we in de foyer van de schouwburg te wachten op haar taxibusje. 'Zie je die man daar', vraagt ze opeens, 'die de kaartjes deed daar net, in het groen?' Instemmend knik ik. 'Die is onzeker.' Ik vraag haar waarom. 'Dat kan ik gewoon zien.' Er komt nog een man die ze kent vragen of hij moet mee-wachten op het taxibusje. Ze zegt dat dat niet hoeft en als hij drie meter verder is, zegt ze tegen me dat ze hem helemaal niet mag, maar dit – tegen verwachting – een aardig gebaar vond. Ze drukt me meermaals op het hart dat ze het heel leuk met me vond en ik weet niet hoeveel van die positiviteit geveinsd is. Maar ik vond het in ieder geval ook leuk.

FEMKE BLOMMAERT studeert taalwetenschap

‘Ik woon in de bezemkast’

Ciska de Veld (22, geschiedenis)

Huis: Huize Drie Oct (Drie Octoberstraat)
Kamer: 5 m²
Huur: 260
Aantal bewoners: 6

Het is niet ruim hier.

'Het is knus. Ik ben een gezelligheidsmens, en ervan overtuigd dat je ook iets kleins moet waarderen. Nu is het opgeruimd, maar in tentamentijd is mijn kamer een afspiegeling van mijn hoofd, druk met van alles.'

Kon je niet doorschuiven in huis?

'Jawel, al zo'n tien keer. Mijn vijf huisgenoten hebben supermooie kamers. Ik heb er wel eens over gedacht, maar ik heb niet zoveel nodig. Ik slaap hier, studeer in de UB, ben veel weg. Dus waarom zou ik daar mijn geld in stoppen? Dat besteed ik liever aan veel dingen doen: koffie drinken in de stad, lunchen, va-

kanties. En aan een huis voor later. Mijn idee is dat het hierna beter wordt. Dat ik ook meubels van de kringloop en een stoel die ik van mijn oma heb geërfd kan neerzetten. Ikea-meubels zijn strak en goedkoop maar je kan er niet echt een eigen draai aan geven.'

Je hebt wel een tweepersoonsbed.

'Mijn ouders zeggen vaak dat ik een bed in Leiden heb en niet een kamer. Mijn huis noemt het de bezemkast en maakt grapjes over dat we folie op mijn bed moeten doen, en daarop dan friettafel. Maar met huisgenoten en mijn roei ploeg eten we altijd ergens anders.'

Waar is je kledingkast?

'Die heb ik niet! Mijn kleding zit in lades onder het bed, maar die storten altijd in dus dan moet mijn vader weer komen om het te maken.'

Je hebt hier ook een bloemetje staan.

'Dat is een veldboeketje, van mijn ouders gekregen voor mijn bachelor. Dat geven wij in de familie vaak aan elkaar omdat we De Veld heten.'

Wat doe je nu?

'Ik heb een tussenjaar geef ik geschiedenis op een middelbare school als onderdeel van een educatieve module en volgend jaar begin ik met de master *Cities, migration and global interdependence*. Migratie vond ik tijdens studie altijd interessant.'

'Ik heb eerst nog stage gelopen bij de webredactie van *Jinek*, dat was echt zó leuk. Zij heeft ooit in Leiden bij Quintus gezeten. Ik schreef stukjes over haar speerpunten: feminisme, identiteit en diversiteit. Wel boeiend, eerst wist ik niet echt wat ik van feminisme vond en nu wel.'

Wat dan?

'Ik vind het goed dat het er is. Ik zou mezelf nu ook wel omschrijven als feminist, maar wel een passieve. Gisteren kozen we bijvoorbeeld een commissiefoto en was er een met al onze mannen vooraan en de vrouwen achteraan. Toen zei ik wel van: jongens, dit kan mijn feministische hart niet aan.'

'En met de verkiezingen voor de Provinciale Staten heb ik op een vrouw gestemd.'

Heb je nog survivaltips voor lotgenoten met een kleine kamer?

'Maak het persoonlijk met veel foto's, neem witte muren en hang veel kastjes aan de muur. En je raam goed open houden, anders wordt het een mufte bedoening.'

DOOR VERA ARNTZEN

Bandirah

